

K poplatku za přítomnost zákonného zástupce u hospitalizovaného dítěte

Toto stanovisko ve stručnosti reaguje na vyjádření Fakultní Thomayerovy nemocnice k poplatku za přítomnost zákonného zástupce u hospitalizovaného dítěte ze dne 20. 12. 2023. Navazuje tak na předešlou analýzu ze dne 22. 11. 2023. Současně krátce komentuje aktuální ceník Kliniky dětské chirurgie a traumatologie 3. LF UK a FTN, který je ke dni zpracování tohoto stanoviska dostupný na <https://www.ftn.cz/luzkova-oddeleni-kliniky-363/>.

Použité zdroje:

- Zákon o zdravotních službách
- Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3035/15
- Metodický pokyn Ministerstva zdravotnictví k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb
- Návrh novely zákona o zdravotních službách

Stanovisko:

K vyjádření Fakultní Thomayerovy nemocnice

Fakultní Thomayerova nemocnice (dále FTN) ve svém vyjádření ze dne 20. 12. 2023 vysvětluje zpoplatnění přítomnosti zákonného zástupce následovně:

„Cena za pobyt doprovázející osoby u lůžka ve standardním pokoji byla stanovena na základě služeb, které jsou nad rámec povinností zákona. Jde tedy o instruktážní (edukační) činnost zdravotnického personálu vůči doprovázející osobě a nadstandardním službám, tj. dohled a dozor nad doprovázející osobou, zdravotnického personálu věnované doprovázející osobě, která pobývá u lůžka ve standardním pokoji, a to mimo návštěvní hodiny.

Dle provedeného monitoringu u vybraných klinik a oddělení, kterých se metodický pokyn MZ primárně týká, vyplynulo, že nejen nelékařský zdravotnický personál, ale také i lékařský zdravotnický personál, věnuje více svého pracovního času u doprovázející osoby, která je u pacienta delší dobu než u osoby, která pacienta přišla navštívit v průběhu návštěvních hodin. Současně v rámci monitoringu bylo zjištěno, že ve většině případů jsou to právě doprovázející osoby (převážně rodiče), kteří vyžadují od zdravotního personálu zvýšenou pozornost, např. několikanásobná konzultace případu v průběhu hospitalizace pacienta, dále žádosti o opuštění a znovu vpuštění doprovázející osoby z a do budovy v době, kdy je budova uzavřena apod.

JUDr.

BARBORA
STEINLAUF

MA, PhD.

Advokátka se specializací na zdravotnické právo

Fetrvovská 893/29
160 00 Praha 6
IČO: 09681566

+420 777 256 629
advokat@barborasteinlauf.cz
barborasteinlauf.cz

Celková cena za pobyt doprovázející osoby u lůžka ve standardním pokoji ve výši 220,- Kč v době od 06:00 do 21:59 a 330,- Kč v době od 22:00 do 05:59 je úměrná s ohledem na náročnost činnosti zdravotního personálu v době přítomnosti doprovázející osoby.

Na základě výše uvedených skutečností FTN setrvává v názoru, že by zveřejněnou a doprovázejícím osobám účtovanou cenu neměla rušit, neboť jak bylo prokázáno, cena není za poskytnutí vybavení určeného k sezení ani za poplatky za běžný provoz nemocnice, ale za nadstandardní služby poskytované doprovázejícím osobám v době pobytu u lůžka ve standardním pokoji u hospitalizovaného pacienta."

Vyjádření rozumíme tak, že poplatek je vyžadován v souvislosti s „instruktážní/edukační činností zdravotnického personálu a nadstandardními službami, tj. dohledem a dozorem nad doprovázející osobou“. Jak FTN vysvětluje, provedený monitoring ukázal, že v případě, kdy jsou u hospitalizovaného dítěte přítomni rodiče, musí zdravotnický personál věnovat více času komunikaci s rodiči, např. několikanásobně konzultovat případ dítěte v průběhu hospitalizace.

Zdá se, že FTN se svým vyjádřením snaží přesvědčit, že zpoplatněna není samotná přítomnost rodiče u hospitalizovaného dítěte, ale „nadstandardní služba“ spočívající v intenzivnější komunikaci s rodiči a jejich edukaci.

Obecněji vyjádření vyznívá tak, že vlastně nejde ani tak o zpoplatnění realizace práva na přítomnost zákonného zástupce jako spíše práva na poskytování zdravotních služeb s informovaným souhlasem pacienta/jeho zákonného zástupce.

Může být jistě pravdou, že s přítomností rodičů je spojeno více komunikace ohledně zdravotního stavu dítěte a průběhu léčby. Je však třeba zdůraznit, že komunikace s pacientem a jeho zákonným zástupcem a jejich edukace má být zcela samozřejmou součástí poskytování zdravotních služeb.

Zákon o zdravotních službách stanoví, že zdravotní služby lze poskytovat pouze se svobodným a informovaným souhlasem pacienta/jeho zákonného zástupce. Dále § 31 odst. 1 zákona stanoví, že před poskytnutím zdravotní služby je třeba pacienta/jeho zákonného zástupce srozumitelně a v dostatečném rozsahu informovat o zdravotním stavu ve smyslu § 31 odst. 2 zákona a že poskytovatel zdravotních služeb musí umožnit pacientovi/jeho zákonnému zástupce klást doplňující otázky vztahující se k jeho zdravotnímu stavu a navrhovanému léčebnému postupu a že je musí srozumitelně zodpovědět.

Průběžná komunikace s rodiči pacienta tedy není nic, co by mělo být vnímáno jako nadstandard, ale jde opět o základní právo pacienta a tím i zcela samozřejmou součástí dobře poskytované zdravotní péče. V současné době, při zohlednění právního postavení pacienta, nelze předpokládat, že se zdravotní služby budou dětskému pacientovi poskytovat bez

přítomnosti rodičů a jejich partnerského zapojení do rozhodování. V právním slova smyslu jsou rodiče významnými partnery ve sdíleném rozhodování o poskytování zdravotních služeb. Jejich přítomnost u dítěte ve zdravotnickém zařízení by tak měla být vítaná, nikoliv odrazovaná prostřednictvím zpoplatnění jejich přítomnosti.

Již citovaný nálezn Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3035/15 zdůraznil, že poplatky lze vybírat výhradně za služby, které jsou poskytovány nad rámec povinností daných zákonem. Povinnost poskytovatele umožnit přítomnost rodičů u hospitalizovaného dítěte stejně jako povinnost náležitě informovat zákonné zástupce, zodpovědět jejich otázky a zapojit je do rozhodování o poskytované zdravotní péči je povinností danou zákonem a dle Ústavního soudu ji nelze bez dalšího zpoplatnit.

Ministerstvo zdravotnictví pak v Metodickém pokynu k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb uvádí, že poskytovatel může požadovat úhradu prokazatelně vynaložených nákladů za účelem umožnění výkonu práva podle § 28 odst. 3 písm. e) zákona o zdravotních službách. Současně ministerstvo zdůrazňuje, že poskytovatel nemůže úhradou těchto nákladů podmínit vlastní výkon práva na přítomnost doprovodu dítěte při poskytování zdravotních služeb a dále, že úhrada prokazatelně vynaložených nákladů za výkon práva podle § 28 odst. 3 písm. e) zákona o zdravotních službách musí být stanovena jednoznačně a transparentně a nesmí zahrnovat služby, které jsou nabízeny účelově pouze s cílem vybírání poplatku nebo vytvoření překážky výkonu tohoto práva, nebo skryté platby, které zastírají svůj pravý účel.

Tentýž závěr lze analogicky vztáhnout na realizaci práva na informované rozhodování rodičů o zdravotních službách. I v této souvislosti platí, že úhradou nelze podmiňovat vlastní výkon práva, že úhradu lze požadovat pouze za prokazatelně vynaložené náklady a že platba nesmí vytvářet překážku pro výkon práva nebo zastírat svůj pravý účel.

Staví-li FTN své zdůvodnění poplatku za přítomnost rodičů na tom, že přítomní rodiče jsou komunikačně náročnější a vyžadují i opětovně konzultace s lékaři nebo jinými zdravotnickými pracovníky, vysílá tím velmi problematický signál, že snad upřednostňuje rodiče, kteří nejsou přítomni, kteří se tolik informovat nepotřebují před rodiči, kteří naopak informace pro své dobré rozhodnutí potřebují. Má tak být poplatek pro tyto rodiče formou „sankce“ za jejich přílišnou aktivitu a zapojení do léčebného procesu? Vždyť co jiného než přítomný a informovaný rodič dítěte, který se aktivně zapojuje do rozhodování o péči poskytované jeho dítěti, by mělo být vítanou součástí péče o dětského pacienta?

K aktuálnímu ceníku

Vzhledem k tomu, že dosavadní polemika směřovala k ceníku Kliniky dětské chirurgie a traumatologie 3. LF UK a FTN platnému k 1. 10. 2023, považujeme za důležité uvést, že k 30.

1. 2024 FTN schválila nový ceník „Nadstandardního ubytování, pobytu a přítomnosti doprovodu“. Tato verze na rozdíl od předešlé verze nijak nezpoplatňuje samotnou přítomnost doprovodu dítěte (židli doprovodu), řešené poplatky ve výši 220 Kč za pobyt na standardním pokoji (židli) v denních hodinách a 330 Kč za pobyt na standardním pokoji (židli) v nočních hodinách byly z ceníku vymazány. Znamená-li tato změna ceníku to, že fakticky přítomnost rodičů (ani těch, kteří svou přítomností přinášejí větší potřebu komunikace) není zpoplatněna, jde jistě o kladný/positivní posun v přístupu FTN k dětským pacientům a jejich rodičům.

V Praze dne 16. 2. 2024

JUDr. Barbora Steinlauf, advokátka